

12.2.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto
viivi.viskari@minedu.fi

Lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa valmisteleva työryhmä

Näkövammaisten Keskusliitto ry kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta tulla kuultavaksi lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa uudistettaessa.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus ja Suomen vammaispoliittinen ohjelma

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen periaatteina ovat mm. syrjimättömyys, täysimääräinen ja tehokas osallistuminen ja osallisuus yhteiskuntaan sekä esteettömyys ja saavutettavuus. Erityisesti sopimuksen artikla 24 käsittelee koulutusta. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen vuonna 2007. Vaikka Suomi ei ole ratifioinut sopimusta, se on allekirjoituksella sitoutunut siihen, ettei uutta sopimuksen vastaista lainsäädäntöä enää hyväksytä.

Suomen vammaispoliittisen ohjelman (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2010:4) tavoitteena on turvata vammaisten henkilöiden oikeudenmukainen yhteiskunnallinen asema myös käytännössä. Ohjelma korostaa vammaisten yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia koulutukseen (esiasteelta korkeasteelle) ja elinikäiseen oppimiseen. Lukiokoulutusta koskevat erityisesti toimenpiteet 63-65.

Näkövammaisten Keskusliiton mielestä em. asiakirjojen linjausten noudattaminen on välttämätöntä lukiokoulutuksen uudistettavien tavoitteiden ja tuntijaon valmistelussa.

Lukiokoulutukseen hakeutuminen

Monille vammaisille nuorille jatkokoulutusmahdollisuudet korkea-asteella ovat laajemmat kuin toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Tämän vuoksi on perusteltua rohkaista vammaisia nuoria hakeutumaan nykyistä aktiivisemmin lukioon.

Näkövammaisten Keskusliiton ylläpitämä näkövammarekisteri on yksi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) valtakunnallisista henkilörekistereistä. Näkövammarekisterin näkövammaisten ihmisten sosiaalista asemaa kuvaavat tilastot osoittavat, että näkövammaisten koulutusaste ja työllisyys ovat koko väestön tasoa alempia ja ovat yhä heikkenemässä. Tilastollisesti heikennykset ovat merkittäviä. Esimerkiksi vuonna 2010 rekisteröidyistä 15-24-vuotiaista näkövammaisista perusasteen jälkeinen tutkinto on vain 19,4 %:lla ja 25-44-vuotiaista 66,9 %:lla.

Näkövammaisten Keskusliitto vaatii, että näkövammaisten koulutustason lasku ja eron kasvaminen koko väestön koulutustasoon otetaan vakavasti. Suunnan muuttaminen edellyttää toimia, joita lukiokoulutuksen osalta voidaan tehdä sen tavoitteita ja tuntijakoa uudistettaessa.

Vammaisten nuorten pääsy perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ei toteudu kaikilta osin yhdenvertaisesti ikätovereiden kanssa. Eroja on koulutusasteiden, koulutusalojen ja eri paikkakuntien välillä. Vamma ei saa estää lukio-opintoihin hakeutumista ja niissä etenemistä, mikäli opiskelijalla on yleiset edellytykset lukio-opintoihin.

Kaikille yhteisten opintojen toteutuminen edellyttää opettajilta ja opiskelijayhteisöltä vammaisuuden hyväksymistä. Lukion opettajilta mm. edellytetään uudenlaisten toimintakulttuurien ja -tapojen omaksumista opetustyössä. Erityisyyden ja erilaisuuden korostamisen sijaan on siirryttävä yhdenvertaisuusajatteluun ja kohtuullisten mukautusten sisällyttämiseen tavanomaisiin opiskeluyhteisön toimintoihin. Erityisopetuksen asemesta näkövammaisen lukiolaisen tulee tarvittaessa saada tehostettua lisäopetusta, jotta hän voi suoriutua menestyksellisesti ja omien resurssiensa mukaisesti lukio-opinnoista. Yhteistyö perusopetuksen erityisopettajien tai suurissa kaupungeissa usean lukion yhteisen erityisopettajan kanssa saattaa olla hyödyllistä.

Opintojen ohjaus ja erilaiset opiskelutavat

Lisääntyvä valinnaisuus, tuntijaon muutokset, etäopiskelumahdollisuudet sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttö tarjoavat näkövammaisille nuorille hyvät mahdollisuudet lukio-opintoihin. Tärkeä rooli on opintojen ohjauksella sekä perusasteella että lukiossa. Näkövammaisella nuorella on oltava yhdenvertainen oikeus ammattitaitoiseen ja tarpeitaan vastaavaan ohjaukseen ja neuvontaa jatkokoulutusta suunnitellessaan. Vastuuta ei saa jättää nuoren ja hänen perheensä harteille.

Tieto- ja viestintätekniikka ja sähköiset palvelut

Tieto- ja viestintätekniikan ja sähköisten palvelujen käytössä on alusta alkaen varmistettava esteettömyyden ja käytettävyyden periaatteiden toteutuminen. Tämä koskee mm. sähköisiä oppimisympäristöjä ja oppimateriaaleja sekä sähköisten ylioppilaskirjoitusten kehittämistä. Ellei esteettömyyttä ja käytettävyyttä oteta toteutusvaiheessa vakavasti, näkövammaisten lukiolaisten mahdollisuudet lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen yhdenvertaisesti eivät toteudu.

Lisätietoja

koulutuspoliittinen suunnittelija Sari Kokko, 050 401 5802, sari.kokko@nkl.fi

Jukka Tahvanainen
toimitusjohtaja

Merja Heikkonen
järjestöjohtaja